

Libris.RO

Respect pentru oamenii și cărți

SEÂNTUL PORFIRIE

KAVSOKALYVITUL

Cuvinte despre viața duhovnicească

Traducere din limba greacă
și note de
protopresbiter dr. Gabriel Mândrilă

SOPHIA / METAFRAZE

CUPRINS

<i>În loc de prolog</i>	5
<i>Introducere</i>	9
<i>Scurtă biografie</i>	13

DESPRE LUPTA DUHOVNICEASCĂ

Când va veni Hristos în suflet, le va preface pe toate cele dinăuntru nostru	21
--	----

Să vă nevoiți în viața duhovnicească simplu, delicat, fără silire	26
--	----

Nu lăsați să se vadă lucrarea duhovnicească pe care o săvârșiți în adâncul sufletului	34
---	----

„Poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare”	39
---	----

Trezvia este erosul pentru Dumnezeu	43
--	----

Când devii captiv al binelui, păcatul se retrage și trăiește Hristos	47
---	----

Respect pentru oameni și cărți

Oriunde ne putem sfinți 52

Față de toate să dați dovadă de iubire,
bunătate, blândețe, răbdare și
smerenie 55

Prin dorirea cea după Hristos,
puterea sufletului scapă din capcanele
vrăjmașului 61

Să înfrunțați orice atac din partea
vrăjmașului cu dispreț. 69

Sfânta smerenie este încrederea
desăvârșită în Dumnezeu 77

„Cine ne va despărți pe noi de iubirea
lui Hristos?” 86

Smerenia și iubirea atrag harul lui
Dumnezeu. 89

„Cei care Îl ispitesc” pe Dumnezeu
sunt cei ce se îndoiesc 95

„Un pântece gras nu dă naștere unei
minți pline de duh” 98

DESPRE STUDIUL DUHOVNICESC

Când mă aflu în Sfântul Munte, nu mă
îndeletniceam decât cu studiul 105

Prin studiu sufletul vi se va face
bun și va ajunge sfânt fără prea multă
trudă. 109

Canoanele și troparele ascund
comori 113

Respect pentru oameni și cărți	
Studiul ne sfințește.....	117
Înțelepciunea este o comoară nasecată	122
Ceea ce facem noi acum cultivă dragostea dumnezeiască.....	136
Îmi plac în chip deosebit canoanele iambice.....	154
Limba elină este „isodomică”.....	158
Dumnezeu le rânduieste după inima omului	164
Fericitul Augustin s-a îmbogățit cu Sfânta Scriptură	166
La Schimbarea la Față a Domnului Moise a văzut lumina cea negrăită ..	172
Muzica îl sfințește pe om în chip nesângeros.....	175
Biserica noastră mult o cinstește pe Preasfânta	180
S-avem binecuvântarea Preasfintei noastre	183
<i>Glosar</i>	187

DESPRE LUPTA DUHOVNICEASCĂ

le va prefăce pe toate
cele dinăuntrul nostru

*„Ceea ce-l face sfânt pe om este
iubirea și închinarea la Hristos”*

Omul este o taină. Purtăm cu noi o
năstere de veacuri, tot binele care a
fost trăit de proroci, sfinți, mucenici,
apostoli și mai ales de Domnul nostru
Iisus Hristos; dar și răul, de aseme-
nea, care există în lume de la Adam
și până astăzi. Toate se află înăuntrul
nostru, și instinctele și toate celelal-
te, și ner să fie satisfăcute. Dacă nu le
satisfacem, la un moment dat se vor
răzbi, nu și dacă le vom îndrepta
undeva, spre ceva mai înalt, spre
 Dumnezeu.

Când va veni Hristos în suflet, le va preface pe toate cele dinăuntru nostru

Omul este o taină. Purtăm cu noi o moștenire de veacuri, tot binele care a fost trăit de proroci, sfinți, mucenici, apostoli și mai ales de Domnul nostru Iisus Hristos; dar și răul, de asemenea, care există în lume de la Adam și până astăzi. Toate se află înăuntru nostru, și instinctele și toate celelalte, și cer să fie satisfăcute. Dacă nu le satisfacem, la un moment dat se vor răzbuna, nu și dacă le vom îndrepta altundeva, spre ceva mai înalt, spre Dumnezeu.

Respect pentru oameni și cărți

De aceea trebuie să omorâm în noi pe omul cel vechi și să ne îmbrăcăm în cel nou. Aceasta mărturisim prin Taina Botezului. Prin Botez intrăm în bucuria lui Hristos. „Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat.”¹ Al doilea Botez este Spovedania, prin care se săvârșește curățirea de patimi, mortificarea. Așa, prin mijlocirea Tainelor, vine harul dumnezeiesc.

Domnul a spus ucenicilor Săi: „Când va veni Duhul Sfânt, Acela vă va învăța toate.”² Duhul Sfânt ne învață totul. Ne sfințește. Ne îndumnezeiește. Când avem Duhul lui Dumnezeu nu suntem în stare de păcat, nu mai putem păcătui. Când avem Duhul Sfânt nu putem face răul. Nu ne putem mânia, urî, vorbi de rău, nu, nu, nu...

Să ne umplem, să ajungem plini de Duhul Sfânt. Aceasta e esența vieții duhovnicești. Aceasta este o artă. E arta artelor. Să ne deschidem brațele și să ne aruncăm la sânul lui Hristos. Când vine El, câștigăm totul. Hristos

¹ Gal. 3, 27.

² Cf. In. 14, 26.

Respect pentru oameni și cărți

le va preface pe toate cele dinlăuntrul nostru. Va aduce pacea, bucuria, smerenia, iubirea, rugăciunea, învierea. Harul lui Hristos ne va înnoi. Dacă ne întoarcem spre El cu dor, cu râvnă, cu dăruire, cu iubire, Hristos ni le va da pe toate.

Fără Hristos e cu neputință să ne îndreptăm pe noi înșine, fără El nu ne vom putea elibera de patimi. De unii singuri nu putem deveni buni. „Fără Mine nu puteți face nimic.”¹ Ori cât am încerca, nu vom izbândi nimic. Un singur lucru trebuie făcut: să ne întoarcem spre Acela și să-L iubim „din tot sufletul”.² Iubirea față de Hristos este cea mai bună terapeutică a patimilor.

Dumnezeu a așezat o putere în sufletul omului. De el depinde spre ce o va îndrepta, spre bine sau spre rău. Dacă vom asemăna binele cu o grădină plină de flori, copaci și plante, iar răul, cu mărăcinii, și puterea, cu apa, atunci se pot întâmpla următoarele: dacă ducem apa la grădină, atunci

¹In. 15, 5.

²Mc. 12, 30.

toate plantele cresc, înfrunzesc, renasc; în același timp, măcăcinii, fiindcă nu au umezeală, se ofilesc, se pierd. Și invers.

Așadar, nu e nevoie să vă îngrijiți de măcăcini. Nu vă lăsați absorbiți de alungarea răului. Așa ne vrea Hristos, să nu ne îngrijim de patimi și de cel potrivnic. Îndreptați apa, adică întreaga putere a sufletului vostru către flori, și vă veți bucura de frumusețea, de mireasma, de răcoarea lor.

N-o să ajungeți sfinți prigonind răul. Dați-i pace. Priviți la Hristos, și El vă va mântui. În loc să stați afară la ușă, alungând dușmanul, ignorați-l. Vine răul pe aici? Dăruiți-vă într-un chip delicat ființa în altă parte. Adică vine răul să vă atace, puneți-vă puterea voastră lăuntrică în slujba binelui, a lui Hristos. Rugați-L: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluiește-mă!” Știe El cum și în ce fel să vă miluiască. Și când binele vă va umple ființa, atunci nu vă veți mai întoarce deloc spre rău. Luptați-vă singuri, prin harul Sfântului Duh, să ajungeți buni. Atunci un-

Respect pentru oameni și cărți

de o să mai găsească răul loc [în voi]?

Se va risipi!

În Hristos toate sunt cu putință. Unde sunt truda, strădania de a deveni bun? Lucrurile sunt simple. Îl veți chema pe Dumnezeu și Acela va preface lucrurile în bine. Dacă-I veți da Lui inima, nu va mai rămâne loc [în voi] pentru altele. Când vă veți îmbrăca în Hristos, nu veți mai trudi pentru virtute, fiindcă El v-o va da. Vă apucă frica și dezamăgirea. Îndreptați-vă spre Hristos. Iubiți-L simplu, smerit, fără pretenții, și vă va izbăvi El Însuși. Să vă întoarceți la Hristos și să spuneți cu smerenie și cu nădejde, asemenea Apostolului Pavel: „Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia?”¹ Vă veți îndrepta așadar către Hristos și El de îndată va veni. Va lucra numai decît harul Său.

---

¹Rm. 7, 24.

Să vă nevoiți în viața duhovnicească simplu, delicat, fără silire

Credința noastră [ortodoxă] este desăvârșită, profundă și înțelept gândită. Simplitatea e cea mai de preț. Așa să vă nevoiți în viața duhovnicească, simplu, gingaș, fără silire. Sufletul se sfințește și se curățește prin cercetarea cuvintelor Părinților, prin învățarea pe de rost a *Psalmilor*, a versetelor scripturistice, cu ajutorul muzicii psaltice și al rugăciunii.

Dăruiți-vă deci acestor lucruri duhovnicești și lăsați-le deoparte pe toate celelalte. La [adevărata] închinare a lui Dumnezeu putem ajunge

Respect pentru oameni și cărți

ușor, în chip nesângeros¹. Există două căi care ne conduc la Dumnezeu: una aspră și obositoare, cu atacurile înverșunate împotriva răului, și una ușoară, prin iubire. Sunt mulți care au ales calea cea aspră, care, până să ajungă la o virtute înaltă, „și-au vărsat sângele, ca să primească pe Duhul”. Eu socotesc că mai scurtă și mai sigură e calea aceasta a iubirii. Pe asta s-o urmați și voi.

Adică vă puteți îndrepta spre un alt efort. Să vă ocupați cu studiul,

¹ Sfântul Porfirie, simbol modern al teologiei harismatice prin excelență, se opune, am putea spune, într-o manieră cu totul inovatoare și originală, pe tot parcursul acestui text, riscului excesului ascetic, rezumat de apoftegma monahală „Dă sânge, ca să primești Duh” (cf. *Pateric* [Avva Longhin], sau Sfântul Petru Damaschinul, *Învățăături duhovnicești*, Cartea a doua, cap. 24, *Filocalia*, vol. al V-lea, trad. pr. prof. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București, 1976, p. 274). Fără a contesta valoarea nevoinței („Tot ce facem cu trudă și strădanie se face”, afirmă sfântul undeva mai jos), atrage atenția nu numai prin cuvintele sale, ci prin întreaga sa viațuire, asupra existenței unei căi superioare deschise urcușului duhovnicesc, care exploatează dimensiunea pur spirituală a existenței umane și evidențiază chemarea ei autentică de ființă latreutică, lucrătoare a „slujbei cuvântătoare – λογική λατρεία” (Rm. 12, 1), a cuvântului ca lectură și ca studiu duhovnicesc, dar și ca armonie interioară paradisiacă a cărei expresie ultimă rămâne muzica psaltică (*n. trad.*).